

Voitonjaon verotuet

Voitonjaon verotukien tavoitteina ovat yrityksen jakamaan voittoon kohdistuvan verotuksen huojentaminen; investointeihin, yrittäjyyteen ja oman pääoman kasvattamiseen kannustaminen; vieraan pääoman rahoituksen saannin edellytysten parantaminen sekä yhtiömuotojen välisestä veroneutraliteetista huolehtiminen. Voitonjaon verotuet aiheutuvat tietyistä luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saaman osingon verotuksessa, elinkeinoyhtymän verotuksessa ja verotusyhtymän verotuksessa sovellettavista, voitonjaon verotuksen perusrakenteesta poikkeavista säännöksistä. Säännöksiin sisältyvän verotuen yhteismääräksi arvioidaan noin 455 miljoonaa euroa vuositasolla 2019.

Voitonjaon verotuet				EVL (TVL)
Momentti nro	Momentin nimi	Kaikki veronsaajat 2019	Valtio 2019	Toiminta-alue
11.01.01	Ansio- ja pääomatuloverot	455 M€	ei arviota	YHTEENSÄ
11.01.01	Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saaman osingon markkina-korkoa suurempi tuotto prosentti verotuksessa sekä tuotto prosenttia vastaavan osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun tuoton huojennettu verotus TVL 3b § 1	415 M€	ei arviota	Teollisuus ja elinkeinot
11.01.01	Peitellyn osingon verottaminen ansiotulona TVL 33 d § 1 mom. (sanktio)	0 M€	ei arviota	Teollisuus ja elinkeinot
11.01.01	Jaettavan yritystulon (yksityisliike) pääomatulo-osuuden laskennan jakoprosentti TVL 38 § 1 mom.	15 M€	ei arviota	Teollisuus ja elinkeinot
11.01.01	Verotusyhtymän osakkaan pääomatulo-osuuden laskennan jakoprosentti TVL 39 § 1 mom.	15 M€	ei arviota	Teollisuus ja elinkeinot
11.01.01	Elinkeinoyhtymän osakkaan pääomatulo-osuuden laskennan jakoprosentti TVL 40 § 1 mom.	10 M€	ei arviota	Teollisuus ja elinkeinot
11.01.01	Elinkeinoyhtymän osakkaan yhtymän maataloustulon pääomatulo-osuuden jakoprosentti, TVL 40 § 2 mom.	0 M€	ei arviota	Teollisuus ja elinkeinot

11.01.01	Nettovarallisuuteen lisättävä palkka- osuus pääomatulo-osuutta laskettaessa TVL 41 § 4 mom.	ei arviota	ei arviota	Teollisuus ja elinkeinot
Järjestelmäkokonaisuuden tavoitteet ja kuvaus				
<p>Voitonjaon verotukien tavoitteina ovat yrityksen jakamaan voittoon kohdistuvan verotuksen huojentaminen; investointeihin, yrittäjyyteen ja oman pääoman kasvattamiseen kannustaminen; vieraan pääoman rahoituksen saannin edellytysten parantaminen; yhtiömuotojen välisestä veroneutraliteetista huolehtiminen.</p>				
<p>Pohjoismaisessa eriytetystä tuloverojärjestelmässä luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saama osinko, elinkeinoyhtymän ja verotusyhtymän yhtiömiesten saama yrittäjätulo sekä yksityisliikkeen yrittäjätulo jaetaan laskennallisin perustein ansio- ja pääomatulo-osuuksiin tuloverotuksessa. Osingon ja yrittäjätulon jako ansio- ja pääomatulo-osuuteen perustuu osakkeen matemaattiselle arvolle tai yhtymän tai yksityisliikkeen nettovarallisuudelle laskettuun tuottoon. Tuoton määrittämisessä käytetään lakisääteistä tuotto prosenttia. Ansio- ja pääomatulojaon avulla pyritään ottamaan huomioon se, että osa yrityksen tuottamasta tulosta on syntynyt omistajan työpanoksesta ja osa yrityksen käyttämästä pääomasta.</p>				
<p>Ansio- ja pääomatulojaossa on kyse myös tulomuunnon estämisestä. Noteeraamattoman yhtiön omistajan osalta tavoite on estää kaikkien yrityksestä nostettujen osinkojen verottaminen lievemmin verotettuna pääomatulona ansiotulon sijaan.</p>				
<p>Osingon verotukseen kohdistuvien huojennusten tavoitteena on estää voitonjakoon kohdistuvaa kaksinkertaista verotusta. Osakeyhtiön voittoa verotetaan ensin yhteisöverotuksessa ja jaettua voittoa tämän jälkeen osinkona omistajan verotuksessa. Elinkeino-yhtymän, verotusyhtymän ja yksityisliikkeen voitto verotetaan kokonaan ja vain kerran niiden yhtiömiesten verotuksessa.</p>				
<p>Elinkeino-yhtymän, verotusyhtymän ja yksityisliikkeen verotuksessa ansio- ja pääomatulojaon korkeampaa tuotto prosenttia on perusteltu yhtymän ja yksityisliikkeen verotuksen yhdenmukaisuuden lisäämisellä suhteessa osakeyhtiön verotukseen. Yhtymästä ja yksityisliikkeestä saadulle yrittäjätulolle ei kuitenkaan myönnetä erityisiä huojennuksia kuten osingon verotuksessa, koska yhtymästä ja yksityisliikkeestä saatua yrittäjätuloa ei veroteta kaksinkertaisesti ensin yrityksen ja sitten omistajan tasolla.</p>				
Rahoituksen / määrärahan mitoittamiseen vaikuttavat keskeiset parametrit				
<p><u>Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saaman osingon verotus ja siihen kohdistuva verotuki</u></p>				
<ul style="list-style-type: none"> - Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saama osinko on 25 % veronalaista pääomatuloa enintään määrään saakka, joka vastaa yhtiön osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua 8 % vuotuista tuottoa ja on suuruudeltaan (ml. muista listaamattomista yhtiöistä saadut osingot) enint. 150 000 euroa. Enintään 8 % vuotuista tuottoa vastaava osinko on 150 000 euron rajan ylittävältä osalta 85 % veronalaista pääomatuloa. 8 % vuotuisen tuoton ylittävä osa osingosta verotetaan 75 prosenttisesti ansiotulona. - Luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saaman osingon verotukseen kohdistuva verotuki aiheutuu em. markkinakorkoa suuremmasta tuotto prosentista ja tämän prosentin perusteella lasketun tuoton huojennetusta verotuksesta. Verotuksen normaalissa perusrakenteessa listaamattomien osinkojen verotusta on huojennettu osingon määrään saakka, joka vastaa osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua yhteisöveron jälkeisen ns. riskittömän 				

markkinakoron (esim. valtion 10 vuoden obligaatiolaina) mukaista tuottoa. Nykyisen listaamattomien osinkojen verojärjestelmän lakisääteinen tuotto-prosentti (8 %) on markkinakoron tasoa olennaisesti korkeampi. Verotukea aiheutuu siltä osin kuin tuotto-prosentti ylittää riskittömän markkinakoron.

- Verotukea aiheutuu myös siitä, että osinkoa, joka vastaa 8 % tuottoa osakkeen matemaattiselle arvolle, huojennetaan 150 000 euron määrään saakka enemmän kuin 150 000 euron ylittävältä osalta. Normaalisissa verotuksen perusrakenteissa tuotto-prosenttia vastaava osinko on 85 % veronalaista pääomatuloa kaikilta osin.

Elinkeinoyhtymän ja verotusyhtymän voitonjaon verotus ja siihen kohdistuva verotuki

- Elinkeinoyhtymän ja verotusyhtymän voitto verotetaan kokonaisuudessaan niiden yhtiömiesten tulona. Voitto jaetaan yhtiömiehille heidän omistus-osuuksiensa suhteessa. Yhtiömiehen saama tulo jaetaan ansio- ja pääomatulo-osuuteen elinkeinoyhtymän tai verotusyhtymän nettovarallisuuteen perustuvan laskennallisen jakosäännön perusteella. Säännön mukaan yhtiömiehen saama tulo on veronalaista pääomatuloa enintään siihen määrään saakka, joka vastaa 20 % yhtiömiehen nettovarallisuusosuudelle laskettua tuottoa. Tuottorajan ylittävä osa yrittäjätulosta on veronalaista ansiotuloa.
- Verotukea aiheutuu markkinakorkoa suuremmasta tuotto-prosentista (20 %). Ansio- ja pääomatulo-osuuden täysi veronalaisuus on verotuksen normaalin rakenteen mukaista, joten siitä ei aiheudu verotukea.

Yksityisliikkeen voitonjaon verotus ja siihen kohdistuva verotuki

- Yksityisliikkeen voitto verotetaan kokonaisuudessaan sen omistajan tulona. Yksityisliikkeen omistajan tulo jaetaan ansio- ja pääomatulo-osuuteen samalla jakosäännöllä kuin elinkeinoyhtymän ja verotusyhtymän yhtiömiehen tulo. Elinkeinoyhtymän ja verotusyhtymän yhtiömiehestä poiketen yksityisliikkeen omistaja voi kuitenkin vaatia, että pääomatuloksi luetaan enint. 10 % yrityksen nettovarallisuudelle laskettua tuottoa vastaava yritystulon määrä. Omistaja voi myös vaatia, että yksityisliikkeestä saatu tulo luetaan kokonaan ansiotuloksi.
- Verotukea aiheutuu markkinakorkoa suuremmasta tuotto-prosentista (20 %). Ansio- ja pääomatulo-osuuden täysi veronalaisuus on verotuksen normaalin rakenteen mukaista, joten siitä ei aiheudu verotukea.

Järjestelmän viimeaikaiset muutokset

Verovapaiden pääomatulo-osinkojen enimmäismäärä alennettiin 90 000 eurosta 60 000 euroon vuoden 2012 alusta.

Vuoden 2014 alussa toteutettiin yhteisö- ja osinkoverouudistus, jossa yhteisöveroprosentti laskettiin 24,5 prosentista 20 prosenttiin, listattujen osinkojen verotusta kiristettiin ja listaamattomien osinkojen verotusta muutettiin (HE185/2013). Uudistuksessa listaamattomien osinkojen verotus säilyi rakenteeltaan samankaltaisena kuin aiemmin, ainoastaan osinkoverotuksen parametreja säädettiin jonkin verran. Keskeiset parametrimuutokset aiempaan nähden olivat seuraavat:

- tuotto-prosenttia alennettiin 9 prosentista 8 prosenttiin;
- aiemmin verovapaina saadut osingot säädettiin 25 % veronalaiseksi pääomatuloksi 150 000 euron enimmäismäärään saakka (aiemmin verovapaiden osinkojen määrä sai olla enintään 60 000 euroa, 2012–2013)
- euromääräisen rajan ylittävä osa osingosta säädettiin 85 % veronalaiseksi pääomatuloksi aiemman 70 % sijaan.
- tuotto-prosentin ylittävä osa osingosta säädettiin 75 % veronalaiseksi ansiotuloksi aiemman 70 % sijaan.

Arviot järjestelmän vaikuttavuudesta

Järjestelmän vaikuttavuutta on tarkasteltu useissa työryhmissä ja viimeaikaisissa tutkimuksissa.

Verotuksen kehittämistyöryhmä (Valtiovarainministeriö 2010) arvioi vuonna 2010 voimassa ollutta listaamattomien osinkojen verojärjestelmää, joka oli rakenteeltaan ja ominaisuuksiltaan pääpiirteissään nykyisen osinkojen verojärjestelmän kaltainen. Työryhmän mukaan listaamattomien osinkojen verojärjestelmä kannustaa verovetoiseen osingonjakoon, verovetoiisiin taserakenteisiin ja syrjii riskinottoa ja kasvua. Työryhmä esitti veroneutraalisuuteen perustuvaa yritys- ja osinkoverouudistusta pitäen sitä kasvun kannalta nykyistä järjestelmää selvästi parempana verotuksena. Keskeinen osa ryhmän uudistusehdotusta oli, että listaamattomien osinkojen ansio- ja pääomatulojaosta luovuttaisiin ja että osinkotulon huojennetun verotuksen laajuus perustuisi riskittömän markkinakoron tasolla olevaan tuottoprosenttiin. Ehdotus olisi valtaosin poistanut listaamattomien osinkojen verotuen.

Osinkoverotuksen vaikutuksia investointikannusteisiin on tarkastellut mm. Määttänen & Ropponen (2014) sekä Kari & Laitila (2015). Tutkimusten mukaan huojennetun osinkoverotuksen 150 000 euron raja hidastaa yritysten kasvua, koska yrittäjän kannattaa nostaa huojennettua osinkoa jo silloin, kun se edellyttää kannattavista investoinneista tinkimistä. Määttäsen & Ropposen (2014) mukaan huojennetun osingon korkea tuottoraja kannustaa myös tekemään suhteellisen huonosti tuottavia investointeja: yrittäjällä on kannustin kasvattaa yrityksen nettovarallisuutta, mikä puolestaan kasvattaa huojennetun osinkoverotuksen piirissä olevien osinkojen osuutta.

Harju & Matikka (2016a,b) arvioivat nykyisen listaamattomien osinkojen verojärjestelmän vaikutuksia reaalityöryhmän ja verosuunnitteluun. Osinkoverotuksen vaikutukset yrittäjien reaalityöryhmän päätöksiin eivät tutkimustulosten mukaan ole niin merkittäviä kuin aiempi kirjallisuus antaisi ymmärtää. Tutkimusten mukaan valtaosa osinkoverotuksen muutosten käyttäytymisreaktioista on verosuunnittelua, liittyen erityisesti tulomuuntoon yrityksestä nostetun palkan ja osingon välillä.

Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportissa (Valtiovarainministeriö 2017) arvioitiin kasvun ja tuottavuuden näkökulmasta, että osinkoverojärjestelmä ohjaa verovelvollisen käyttäytymistä merkittävästi ja että järjestelmä on monimutkainen. Raportissa myös todettiin, että listaamattomien osinkojen verotuksen tulisi olla neutraalia suhteessa muuhun säästämisen verotukseen, jolloin osinkoverotus tukisi osaltaan säästöjen kohdentumista tuottavimpiin investointeihin taloudessa. Epäneutraalisuutensa vuoksi listaamattomista yhtiöistä saatujen osinkojen verotus heikentää pääoman kohdentumista tuottavimpiin kohteisiinsa taloudessa. Osinkoverotus saattaa myös ohjata yrityksiä investoimaan varoja vähäriskisiin ja bruttotuottomielessä vähemmän tuottaviin investointeihin korkeampirikisten, mutta enemmän tuottavien investointien kustannuksella. Tällä tavoin osinkoverotus voi heikentää terveen ja liiketoimintalähtöisen riskinoton kannustimia listaamattomissa yhtiöissä ja latistaa investointien tuottoprofiilia taloudessa. Reformi, jossa tuottoraja laskettaisiin 8 %:sta 4 %:iin ja euromääräinen 150 000 euron raja poistettaisiin, lähentäisi listatun ja listaamattoman yhtiön osinkoverotusta toisiinsa ja madaltaisi osaltaan listautumiseen liittyvää kynnystä. Muutokset yksinkertaistaisivat osinkoverotusta. Lisäksi investointikannustimet erilaisten yritysten kesken vaihtelisivat verosyistä nykyistä vähemmän, mikä kohdentaisi investoinnit nykyistä tehokkaammin. Työryhmän arvioi, että muutokset kasvattaisivat verotuloja staattisen laskelman mukaan noin 288 milj. euroa.

Osinkoverojärjestelmän vaikutuksia investointeihin on tutkittu mm. VATT:n ja Etlan selvityksessä (Harju ym. 2017). Selvityksessä todetaan että osinkoverotukseen liittyvä kahdeksan prosentin tuottoraja on hyvin korkea verrattuna suhteellisen riskittömiin markkinakorkoihin. Investointikannustimet vaihtelevat yritysten

kesken, mistä syystä osinkoverotus on epäneutraalia. Nykyinen verojärjestelmä suosii erityisesti sellaisia yrityksiä, joiden pääoman keskimääräinen tuotto on suhteellisen korkea. Selvityksen suositusten mukaan yksinkertaisin tapa lieventää listaamattomien yritysten verotukseen liittyviä ongelmia olisi laskea nykyistä 8 prosentin tuottorajaa alemmas.

Järjestelmän muutostarpeita ja -mahdollisuuksia

Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmä (2017) ehdotti listaamattomien osinkojen tuottorajan laskemista 8 %:sta 4 %:iin ja euromääräisen 150 000 euron rajan poistamista. Muutokset yksinkertaistaisivat osinkoverotusta ja lähentäisivät listatun ja listaamattoman yhtiön osinkoverotusta toisiinsa sekä madaltaisivat listautumiseen liittyvää kynnystä. Lisäksi investointikannustimet erilaisten yritysten kesken vaihtelisivat verosyistä nykyistä vähemmän, mikä kohdentaisi investoinnit nykyistä tehokkaammin.

Lisätiedot

Verotukiraportoinnissa voitonjaon verotuet on raportoitu elinkeinoverotuksen verotukina siitä huolimatta, että verotukia koskevat lainkohdat ovat tuloverolain puolella. Tätä perustellaan sillä, että voitonjaon verotuet liittyvät kiinteästi yrityksen toimintaan ja yrittäjyyteen, minkä takia niitä tulisi tarkastella elinkeinotoiminnan verotukina.

Lähteitä:

Verohallinto. Osinkotulojen verotus

HE185/2013. Yritys- ja osinkoverouudistusta koskeva hallituksen esitys

HE130/2014. Osuuskuntien verotuksen muutoksia koskeva hallituksen esitys

Harju & Matikka (2016a). The elasticity of taxable income and income-shifting: what is "real" and what is not? *International Tax and Public Finance* 23

Harju & Matikka (2016b). Business owners and income-shifting: evidence from Finland. *Small Business Economics* 46

Harju ym. (2017). Yritysverotus, investoinnit ja tuottavuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 6/2017

Kari & Laitila (2015). Nonlinear dividend tax and the dynamics of the firm. *FinanzArchiv: Public Finance Analysis* 71

Kari & Ropponen (2016). A Note on the Effects of Income-Splitting under Dual Income Tax. *VATT Working Papers* 81

Määttänen & Ropponen (2014). Listaamattomien osakeyhtiöiden verotus, voitonjako ja investoinnit. *ETLA raportit* 40

Valtiovarainministeriö (2010). Verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportti. *Valtiovarainministeriön julkaisuja* 35/2010

Valtiovarainministeriö (2017). Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti. *Valtiovarainministeriön julkaisuja* 12/2017